

ondervindt, wanneer hij zijn kind bij een zorgvuldig toegepaste kunstmatige voeding ziet groeien, al begaat hij de onvoorzichtigheid, het kind tijdelijk naar een andere streek over te brengen (blz. 18). Men valle hem dan ook niet te hard als hij onder die omstandigheden het spreekwoord vergeet, dat één zwaluw geen zomer maakt. Doch de deskundige, de geneesheer, mag zich daarom nog niet dadelijk bij Schrijvers conclusie neerleggen.

De vroeger door SCHMIDT-MÜHLHEIM en thans door DE GROOT aanbevolen verdunning van koemelk met 10 pCt. melksuiker-oplossing moge een mengsel geven, dat physisch en chemisch aanspraak kan maken op den naam van *kunstmatige moedermelk*, dat zodoende „koemelk aan vrouwenmelk gelijkgemaakt „kan worden” (blz. 13) en dat op die wijze „de ideale kunstmatige kindervoeding” bereikt is (blz. 17), mag niet uitgesproken worden eer een *ruime* ervaring getoond heeft, dat physica, chemie en physiologie ons *al* de verschillen tusschen beide melksoorten aan het licht gebracht hebben, voor zoover deze hun invloed kunnen doen gelden op de voeding van zuigelingen.

Dat trouwens de verdunning van koemelk met melksuiker-oplossing in plaats van met die van rietsuiker voordeelen kan opleveren, zal men gaarne toegeven.

Buitendien maakt Schrijver vele juiste opmerkingen over de waarde van andere surrogaten der moedermelk, over de keus der koemelk, de steriliseering van het voedsel, enz. Vrij van technische en wetenschappelijke bijzonderheden, kan het boekje veel nut stichten, niet het minst door uitspraken als: „moeder-„melk verdragen *alle* kinderen” (blz 9) en „absolute reinheid is een eerste vereishte” bij de kunstmatige voeding (blz. 19). Hoe daartoe te geraken, wordt n eenige uiterst doelmatige „algemeene wenken” aan het slot medegedeeld.

Op een paar onnauwkeurigheden moet ik nochtans wijzen: vooreerst op den algemeen gestelden regel, dat men *onverwijd* tot een andere voeding moet overgaan, als het kind in gewicht afneemt (blz. 6), en verder op de uitspraak: „door „bovengenoemde bewerking (nl. steriliseering der melk volgens SOXHLET) zijn „*alle* kiemen, die zich in de melk bevinden, gedood” (blz. 16). De eerste opmerking kan tot overijling, de tweede tot zorgeloosheid leiden: beide zijn niet geheel juist.

Ondanks dit alles kan de geneesheer de lezing van het boekje gerust aan moeders aanbevelen.

Utrecht.

S. K. HULSHOFF.

I N G E Z O N D E N.

Geachte Redactie!

Het was mij aangenaam van verschillende zijden blijken van waardeering te ontvangen naar aanleiding van mijn brochure over *de kunstmatige voeding van zuigelingen*.

Het komt mij evenwel voor, dat, hoezeer ik ook getracht heb duidelijk te zijn, de quintessens van mijn betoog nog aan sommiger aandacht ontsnapt is. Vergun mij daarom hier ter plaatse met een enkel woord daarop te wijzen.

Ik heb de aandacht willen vestigen op *het belangrijke feit*, dat een mengsel van één deel koemelk met twee deelen 10 pCt. oplossing van melksuiker, volkomen gelijk is aan moedermelk. Niet alleen is de verhouding der samenstellende bestanddeelen in beide gevallen *dezelfde*, doch wat nog meer van gewicht is, bovengenoemd mengsel verhoudt zich *tegenover zuren en tegenover het maagsap volkomen als de moedermelk*; de caseïne stremt in *uiterst fijn verdeelden toestand*. Met koemelk, op welke andere wijze verdund, is dit *nooit* het geval; steeds krijgt men grootere of kleinere klonters. Alleen bij bovengenoemde kunstmatige moedermelk is, evenals bij vrouwenmelk, de stremming zóó fijnkorrelig, dat nauwelijks verandering waarneembaar is.

Bedoeld mengsel, onder de noodige voorzorgen bereid en steriel toegediend, wordt door *alle* kinderen verdragen, zelfs (zooals de ondervinding hier ter stede reeds leerde) door kinderen, welke tengevolge van ondoelmatige voeding *zeer* hadden geleden.

Verder heb ik in mijn geschrift er op gewezen, dat het voorzichtiger is de samenstelling van het kindervoedsel geleidelijk te wijzigen (iedere week 2 pCt. melksuiker-oplossing minder, dus melk meer), dan met sprongen van 1 of 2 maanden.

Het hooge belang van het behandelde onderwerp doet mij vertrouwen, dat U het bovenstaande wel plaats zult willen verleen, waarvoor ik U bij voorbaat mijn dank betuig.

Inmiddels hoogachtend,

Uw dienstw.

J. DE GROOT.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

LONDEN. — Genezing van phthisis pulmonum. Een correspondent van de *Times* te Berlijn heeft een onderhoud gehad met Prof. KOCH, over zijn ontdekking tot genezing der toring. Vooralsnog weigerde hij eenige verdere inlichtingen te geven. Alleen deelde hij mede, dat voor de bereiding der lympe metaal-zouten worden gebezigd. Nadat deze stof den bacil gedood heeft, werkt zij door hare genezende eigenschappen mede om den lijder te herstellen, en maakt hem tegen verdere aanvallen van den bacil bestand. De lympe is slechts door een lang en zeer moeielijk proces, dat zeer kostbaar is, verkregen. Daarom zal zij voorloopig alleen bereikbaar zijn voor rijken, tenzij de Regeeringen de stof aankopen, ten einde er iedereen van te voorzien. KOCH vermeent niet, dat lang bestaande gevallen van toring door hem kunnen worden genezen, daar in zulke gevallen andere parasieten, behalve de tuberkel-bacil zich door de longen een weg banen, terwijl de door KOCH verkregen stof alleen den toring-bacil doodt. KOCH zet thans zijn proeven in de „Charité” voort op 8 personen, die in lichten graad aan toring lijden. Zij hebben zich schriftelijk vrijwillig aan die behandeling onderworpen, en KOCH niet verantwoordelijk gesteld, zelfs indien de behandeling noodlottig afloopt. KOCH gebruikt slechts één assistent, die over alles het stilzwijgen zal bewaren. KOCH vaccineert alleen teringlijders, hetgeen bewijst, dat zijn stelsel niet preventief is. Prof. LEYDEN, in casu de eenige vertrouwde van KOCH, gelooft stellig aan den goeden uitslag. Hij beweert, dat